

Duaal leren, meer dan een modewoord

Dat onze sector met een nijpende tekort aan arbeidskrachten kampt, is oud nieuws. In het schooljaar 2016-2017 kwamen er in ons land op de kop 1500 installateurs bij, terwijl 1547 werknemers de sector verlieten. De balans is alweer negatief, terwijl we net méér mensen nodig hebben. 'Om het tij te kunnen keren', zegt Geert Ramaekers, onderwijsexpert bij Constructiv, 'moeten we niet alleen naar de scholen kijken. Ook de installatiebedrijven hebben een belangrijke rol te vervullen. Zij moeten de jongeren mee opleiden.'

Vandaag bestaat er al zoiets als het leercontract. Wat is het verschil met duaal leren?

Geert Ramaekers: 'Bij duaal leren sluiten de leer- en de werkplek op elkaar aan. In het systeem van het vroegere leercontract was er te weinig voeling met de werkplek. De school ging maar drie keer per jaar langs. Dat is volgens ons veel te weinig.'

Steven Hendricks: 'Duaal leren is een echt pedagogisch project. Ook wanneer de leerlingen bij een bedrijf aan de slag zijn, laten we hen niet los. We matchen de leerling en het bedrijf. De vaardigheden die de leerling niet leert op de werkplek, komen op school aan bod. Hierdoor krijgen we ook heel wat

“ Ongemotiveerde leerlingen opleiden heeft geen zin. ”

GEERT RAMAEKERS

Het leercontract is passé. Dat is alvast de mening van Geert Ramaekers (Constructiv) en Steven Hendrickx (directeur Technisch Atheneum Keerbergen). Beide heren willen van duaal leren de nieuwe standaard maken. Na opleidingen als automechanica, ruwbouw en elektrische installaties, starten ze in 2020 ook een duaal traject rond installatietechnieken. Ziet het middelbaar onderwijs er binnen tien jaar anders uit?

sterkere leerlingen mee in het verhaal. Vroeger was het leercontract de onderste trede van het watervalstelsel. Daar stappen we nu van af.'

Vraagt dit ook een extra inspanning van het bedrijf?

Ramaekers: 'Toch wel ja. Iemand opleiden betekent heel vaak rendementsverlies. Bedrijven moeten willen investeren in de leerling, maar gelukkig staan ze hiervoor open. We hebben ooit eens aan bouwbedrijven gevraagd waarom ze stagiairs opleiden. 35 procent antwoordde dat ze dit deden voor het maatschappelijke belang. Al wilden de meesten gewoon nieuwe werknemers aantrekken.'

Ramaekers: 'Ik merk inderdaad dat dit toch nog altijd de voornaamste reden is. Wie instapt in duaal leren leidt twee jaar lang een leerling op. Als die uiteindelijk bij het bedrijf gaat werken, merken we dat sommige ondernemingen afhaken. De vacature is ingevuld, dus hun doel is bereikt.'

Moet die mindset veranderen?

Hendrickx: 'We moeten een voorbeeld nemen aan landen als Oostenrijk, Zwitserland of Duitsland. Hier bestaat werkplekleren soms al zestig jaar. Ze werken er vaak met een door- >>>

“ De vaardigheden die de leerling niet leert op de werkplek, komen op school aan bod. ”

STEVEN HENDRICKX

GEERT RAMAEKERS

- ▀ Licentiaat Handels- & Bestuurswetenschappen
- ▀ Werkt sinds 2014 bij het sectorfonds Constructiv als directeur
- ▀ Is onder andere bevoegd voor de pijler onderwijs

stappen in ons project. Die bedrijven moeten voldoen aan drie voorwaarden. Ten eerste kijken we naar hun financiële draagkracht. Ze moeten in staat zijn om de leerling goed te ondersteunen. Ten tweede vragen we ons af wat de leerling er allemaal kan leren. Zo zijn sommige bedrijven erg gespecialiseerd in een bepaald soort werken. Zij zijn moeilijk in te passen in een duaal traject. De school moet in dat geval nog te veel bijspringen. Tot slot hameren we ook op veiligheid. Constructiv heeft zelf veiligheidsadviseurs op de baan. Merken we ergens een gebrek op, dan noteren we dit in onze databank. Bedrijven die we al te vaak op de vingers moesten tikken, mogen geen leerwerkplek worden.'

Hendrickx: 'We leggen de lat tamelijk hoog. Daardoor is het niet altijd gemakkelijk om de bedrijven aan te trekken. Maar diegenen die met de juiste ingesteldheid meedoen zijn vaak heel positief.'

Jullie moeten niet enkel de bedrijven, maar ook de leerlingen mee aan boord krijgen. Speelt het loon hier een grote rol?

Hendrickx: 'De jongeren verdienen ongeveer vijfhonderd per maand. Dat is zeker een drijfveer, maar er is meer nodig dan dat. Diegenen die kozen voor het geld gingen er snel van tussen. Sommigen beseften zelfs dat de bouw echt hun ding niet was en kozen voor een totaal andere richting. Maar ook dat is een voordeel van duaal leren. Het is beter dat onze leerlingen al op hun zestiende de juiste keuze maken.'

»» schuifstelsel. Elke student blijft maar enkele maanden in een bedrijf en komt zo in contact met verschillende vaardigheden. De sector investeert met andere woorden collectief in onderwijs. Bijna drie kwart van de studenten in de technische sector kiest er dan ook voor een duaal traject. En dan heb ik niet alleen over middelbare schoolstudenten. Ook burgerlijke ingenieurs leren er op de werkplek. Er zijn in die landen heel wat stagiairs in de sector actief.'

Ramaekers: 'Ik verwijs vaak naar mijn

schoonbroer. Hij heeft een bedrijf in Duitsland en bij hem werken ongeveer 250 mensen. Daarbovenop leidt hij continu een twintigtal studenten op. Da's bijna één op de tien. Even ter vergelijking: in België werken 90.000 arbeiders in de bouw. Bij ons zou dat dus gaan om 9.000 stagiairs. Er zijn vandaag in ons land niet eens zoveel leerlingen die een bouwopleiding volgen.'

Hoe vinden jullie geschikte bedrijven?

Ramaekers: 'Enkel bedrijven die erkend zijn als leerwerkplek kunnen in-

SYNTRA START DIT NAJAAR MET DUAAL LEREN

In het middelbaar onderwijs gaat er pas in 2020 een duaal traject rond installatietechnieken HVAC van start, maar Syntra springt nu al op de kar. Het opleidingscentrum start dit najaar met duale ondernemersopleidingen Installateur Centrale Verwarming & Sanitair en Elektrotechnisch Installateur. Deze opleidingen zijn gericht naar jongvolwassenen vanaf 18 jaar. In tegenstelling tot het duaal leren in het secundair onderwijs ontvangen de cursisten geen leervergoeding. Syntra mikt met deze opleidingen op gemotiveerde mensen, die op zoek zijn naar een kwalitatieve werkplek, waar ze de knepen van het vak kunnen leren.

LEERBEDRIJVEN GEZOCHT

In het kader van deze opleidingen is Syntra nog op zoek naar ondernemingen die mee willen helpen om de gemotiveerde cursisten op te leiden. De cursisten zullen gemiddeld drie dagen per week meedraaien op de werkvloer, van november 2018 tot juni 2019. De docenten van Syntra zorgen voor de nodige begeleiding en ondersteuning.

MEER INFO: www.syntra-ab.be

» **Ramaekers:** 'Inderdaad. Er zijn vandaag immers twee belangrijke redenen voor het tekort aan technici. Enerzijds kiezen te weinig jongeren een technische richting. Maar anderzijds verlaten te veel afgestudeerden de sector. Ongemotiveerde leerlingen opleiden heeft dan ook geen zin. Zij zoeken uiteindelijk toch ergens anders een job.'

Kiezen de meeste jongeren voor het duale traject?

Ramaekers: 'Toch wel ja. En als het hen uiteindelijk niet bevalt, kunnen ze altijd terugkeren naar de klassieke opleiding. Dat vind ik een groot voordeel aan het hele systeem. Je mag immers

STEVEN HENDRICKX

- Industrieel ingenieur Elektronica
 - Gaf meer dan tien jaar les in de autotechnieken
- Sinds 2016 directeur van het Technisch Atheneum Keerbergen
 - Zet in op nieuwe leermethoden

niet verwachten dat alle zestienjarigen plots arbeidsrijp zijn.'

Hendrickx: 'Zeker, maar dan zal de overheid wel met meer middelen over de brug moeten komen. Een leerling die duaal onderwijs volgt, moet je goed kunnen begeleiden. Je moet nauwgezet bijhouden wat hij op zijn werkplek geleerd heeft en wat niet. Daarom geef ik mijn leerkrachten 1,75 uren per leerling. Daar zit alles in: van stagebezoeken tot het opmaken verslagen. Sommige andere scholen geven die uren niet. De leerkrachten moesten het extra werk er maar bijnemen, waardoor het project bij hen faalde. Een duidelijk sig-

naal dat duaal leren geen platte besparingsmaatregel mag zijn.'

Is dat ook de reden waarom je pas in 2020 HVAC en sanitair aanbiedt als duaal traject?

Hendrickx: 'Nee, dat probleem is van een andere aard. De Vlaamse regering is het onderwijs volop aan het hervormen, maar hier zijn enkele kleine foutjes in geslopen. Vandaag bestaat in de derde graad de opleiding HVAC en sanitair. Maar dat zouden vanaf 2022 twee aparte opleidingen worden. Hier kunnen wij ons uiteraard niet in vinden. HVAC en sanitair groeien steeds meer naar elkaar toe. Dit moet één opleiding blijven, ook binnen duaal leren. De overheid moet de fout eerst rechtzetten. Dan pas kunnen we aan de slag gaan.'